

NOREGS HØGSTERETT

Den 6. april 2005 sa Høgsterett orskurd i

HR-2005-00543-A, (sak nr. 2005/66), straffesak, anke,

A (advokat Erling O. Lyngtveit)

mot

Den offentlege påtalemakta (førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

R Ø Y S T I N G :

- (1) Dommer **Stabel**: Saken gjelder spørsmål om idømmelse av samfunnsstraff for oppbevaring av ca. 1,8 kilo metamfetamin.
- (2) I forbindelse med politiets avsløring av innføring av et større parti amfetamin som var innført fra Litauen til Norge i september 2003 tok statsadvokatene i Agder ut tiltale mot i alt sju personer, blant dem A.
- (3) Aust-Agder tingrett avsa 21. september 2004 dom som for A hadde slik domsslutning:

"..."

V.

A, født 11.03.1965, dømmes for

- overtredelse av straffeloven § 162 første og annet ledd, jf femte ledd
- overtredelse av straffeloven § 162 første ledd jf femte ledd
- legemiddeloven § 31 første og fjerde ledd, jf § 24 første ledd

til straff av fengsel i 2 –to– år, jf. straffeloven § 62 og § 63 annet ledd.

Av fengselsstraffen utsettes fullbyrdelsen av 1 –ett– år i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 –to– år uten særlige vilkår.

Varetekt kommer til fradrag med 9 –ni– dager."

- (4) A anket over straffutmålingen. Agder lagmannsrett forkastet anken i kjennelse 17. desember 2004. Kjennelsen var avsagt under dissens, idet to lagdommere og en meddommer stemte for at hun burde idømmes samfunnsstraff.
- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (6) *Jeg er kommet til at anken bør føre frem.*
- (7) A er en tidligere ustraffet nå 40 år gammel kvinne med eneansvar for tre mindreårige barn. Hun har tidligere arbeidet i hjemmesykepleien. Hun er ikke selv rusmisbruker, men har hatt en viss forbindelse til rusmiljøet i X-området, og har erkjent ved flere anledninger å ha brukt narkotiske midler. Det sentrale forhold ved straffutmålingen er oppbevaring av ca. 1,8 kilo metamfetamin. Domfellelsen omfatter forsettlig oppbevaring av 1000 gram og uaktsom oppbevaring av ca. 800 gram.
- (8) Opptakten til saken var at en mann fra Litauen kom til X med personbil 15. september 2003. Der traff han to andre litauiske menn, samt As venninne B, som på dette tidspunkt bodde hos henne. Bilen ble kjørt inn i As garasje, der politiet, på bakgrunn av opplysninger i telefonkontroll, gikk inn og pågrep alle tre mennene. Ransaking av bilen avslørte først knapt 6 kilo amfetamin med renhetsgrad 95 %, deretter ytterligere vel 5 kilo amfetamin med renhetsgrad 97 %. A ble pågrepet samme dag, og hadde da en pose med 14 gram og en pose med 0,4 gram metamfetamin på seg.
- (9) På grunnlag av ytterligere opplysninger fremkommet gjennom telefonkontroll ble A, sammen med sin tidligere samboer C, igjen pågrepet 22. oktober 2003 mistenkt for besittelse av narkotika. Begge erkjente å ha hatt befatning med et parti narkotika, og påviste to steder i skogen der det var gravet ned. En pakke inneholdt emballasje, den andre 1,819 kilo metamfetamin.
- (10) Om bakgrunnen heter det i tingrettens dom:

”C har erkjent at det var han som gravde ned de to pakkene. Hjemme på bopel hadde han funnet to bæreposer som var ukjente for ham – den ene på kjøkkenet og den andre i fryseren, den siste inneholdt lyst stoff som han regnet med var amfetamin. Han hadde tidligere vært samboer med A, og de hadde fortsatt mye kontakt. Hammerlund hadde nøkkel til boligen hans, og han antok at det var hun som hadde plassert posene hos ham. Hun var imidlertid pågrepet av politiet, så han fikk ikke kontakt med henne. C har forklart at han fikk panikk og ville ha tingene vekk så fort som mulig. Han pakket gjenstandene i to søppelsekker og gjemte de i skogen på to forskjellige steder. Da A ble løslatt dagen etter den 17.09.03, ville han grave sekkene opp og gi de til A. Hun ba om at de lot sekkene ligge der de var som en livsforsikring. Narkotikaen var ikke hennes, og dersom rette eier kom og forlangte å få den, kunne de være ille ute dersom de hadde kastet den eller gitt den til politiet. C lot derfor pakkene bli liggende der han hadde gjemt dem.

A har bekreftet at det var hun som plasserte bæreposene på Cs bopel. Hun har forklart at bakgrunnen for dette var at etter at hun og C den 14.09.03 hadde kommet tilbake fra en tur til Oslo, traff hun B som på den tiden bodde hos henne. B var ”helt på tuppa” og fortalte at As datter D denne helgen hadde tilbudt en person i Y 1 kg amfetamin, men at denne personen var blitt svært sint. I stua lå det to poser med hvitt pulver som B sa var vareprøver med amfetamin som denne personen skulle ha. A har forklart at hun kjente vedkommende fra Y fra før og miljøet rundt ham og ville ikke at datteren skulle ha denne kontakten. Hun tok derfor vareprøven for selv å levere den. Det var disse posene med metamfetamin hun hadde på seg da hun ble pågrepet. B sa hun kunne skaffe

amfetamin, men A ville ikke ha det i sitt hus. B kom med stoffet samme kveld og A lånte fryseren til C, slik at narkotikaen kunne ligge der til neste dag. Da ble hun imidlertid pågrepet og C fant posene.”

- (11) Det dreier seg om befatning med et forholdsvis stort parti narkotika. På bakgrunn av dommen i Rt. 2002 side 1591 vil jeg anta at straffen for oppbevaring av et parti amfetamin i denne størrelsesorden i utgangspunktet ville måtte ligge på fengsel i rundt 3 år. Det er ikke grunnlag i saken for å problematisere at det her dreier seg om metamfetamin.
- (12) A kom noe tilfeldig i kontakt med amfetaminpartiet, og hennes motiv for å skjule det var ikke egen profitt, men et ønske om å unngå at hennes voksne datter – som var i rusmiljøet – skulle være den som omsatte stoffet. På den annen side trakk hun inn C – som til da ikke hadde hatt noe med dette miljøet å gjøre – og hun bidro aktivt til at partiet fortsatt ble holdt skjult. Det er derfor snakk om et alvorlig forhold.
- (13) Hun har gitt en uforbeholden tilståelse. Tilståelsen kom etter at hun først var pågrepet med deler av stoffet på seg og deretter – over en måned senere – etter at politiet allerede hadde sikre opplysninger gjennom telefonkontroll. Den har likevel lettet iretteføringen av saken både mot henne og de øvrige tiltalte, og hun må klart gis et betydelig fradrag i straffen, jf. straffeloven § 59 annet ledd. Dette har også tingretten gjort. Tingretten har også varetatt de øvrige formildende omstendigheter, slik at straffen vurdert som fengselsstraff ikke fremstår som for streng. Spørsmålet er om det likevel er grunnlag for samfunnsstraff.
- (14) I utgangspunktet er det ikke anledning til å anvende samfunnsstraff ved grove narkotikaforbrytelser der strafferammen er 10 år, jf. den øvre strafferamme på 6 år i straffeloven § 28a. As uforbeholdne tilståelse gjør det likevel mulig å idømme samfunnsstraff, jf. Rt. 2004 side 492. Tilståelsen i seg selv er likevel ikke tilstrekkelig grunnlag for en slik reaksjon i en så alvorlig sak som denne.
- (15) Høyesterett har i Rt. 2004 side 492 i avsnitt 14 fremhevet at for at det kan skje bruk av samfunnsstraff ved grove narkotikaforbrytelser, må det foreligge klare og sterke rehabiliteringshensyn, eller andre spesielle forhold. Inntil nylig har det bare vært rehabiliteringshensyn som er funnet tilstrekkelig tungtveiende i denne type saker. I avgjørelse 18. mars 2005 i sak 2005/120 idømte Høyesterett imidlertid samfunnsstraff for en grov narkotikaforbrytelse på grunnlag av den lange tid som var gått fra pågripelsen til endelig pådømmelse.
- (16) Mindretallet i lagmannsretten har i tillegg til tilståelsen og samarbeidet med politiet lagt vekt på hensynet til As tre barn, der ett av dem har en alvorlig allergilidelse og et annet en alvorlig hjertelidelse. Slike hensyn får mindre vekt i saker der allmennprevensjonen må stå sterkt. Som jeg vil komme tilbake til, må det likevel få en viss betydning at også barna er blitt sterkt berørt av morens samarbeid med politiet.
- (17) Det er på det rene at A har gitt politiet betydelig bistand til oppklaring av denne og andre narkotikasaker. Bistanden har slik jeg oppfatter det vært av eksepsjonell karakter, og den har hatt dramatiske konsekvenser for henne og familien. Det er opplyst at hun har mottatt drapstrusler, at det er begått skadeverk mot hennes bolig og bil, og at hun som følge av dette har måttet selge huset og flytte fra X-området. Hun bor i dag på sperret adresse med

strengeste grad av vitnebeskyttelse, noe som innebærer at heller ikke barna kan oppgi sin adresse til noen.

- (18) Aktor for Høyesterett har advart mot å belønne slikt samarbeid med politiet i for stor grad, da det kan oppfordre til at tiltalte kan lokkes til å ta for stor risiko i håp om strafferabatt. Jeg innser at dette kan være et faremoment. Jeg mener likevel det vil være galt å se hen til dette, når samarbeidet først har funnet sted. Det er ingen tvil om at samarbeidet i dette tilfellet har krevet en betydelig oppofrelse fra As og familiens side.
- (19) Etter straffeloven § 28 a første ledd skal samfunnsstraff ikke idømmes når hensynet til straffens formål taler mot er reaksjon i frihet. Hensynet til allmennprevensjonen blir imidlertid svekket når den tiltalte allerede før soning av en eventuell straff har påtatt seg ekstraordinært store belastninger som i denne saken. Situasjonen er dessuten spesiell ved at barna lever under et strengt vitnebeskyttelsesregime, som vurderes som nødvendig også ut fra deres sikkerhet. Det vil føre til ytterligere belastninger for barna hvis deres mor må settes inn til soning av ett års fengsel.
- (20) Lagmannsrettens mindretall har ikke antydnet noen lengde for samfunnsstraffen. Jeg antar den i denne sak bør settes til lovens maksimum på 420 timer.
- (21) Dommar **Utgård**: Eg er komen til at anken må forkastast.
- (22) Førstvoterande har gått gjennom dei faktiske omstenda i saka. Det er likevel viktig for meg å gi eit oversyn over det som eg meiner er hovudlinjene i saka.
- (23) A er domfelt for oppbevaring av 1,819 kilo metamfetamin. For kvantum ut over eitt kilo er ho domfelt for aktløyse, jf. straffelova § 162 fjerde ledd. A mottok 14. september 2003 metamfetaminen frå B, som synest å ha kome til A for å levere stoffet til A si dotter. A valde å ta mot metamfetaminen. Ho hadde nøkkel til huset til sin tidlegare sambuar, C, og låste seg inn der og plasserte stoffet i frysaren hans.
- (24) A fekk i tillegg to ”vareprøver” med 14 og 0,4 gram metamfetamin. Ho vart pågripen første gong 15. september 2003, og hadde då desse to kvantuma på seg.
- (25) C fann ganske fort metamfetaminen i frysaren og forsto at det var A som hadde plassert stoffet der. Han fekk ikkje kontakt med henne fordi ho var fengsla og valde å grave stoffet ned i skogen. Då ho vart sett fri, ville han grave opp stoffet og gi det til henne eller til politiet. Ho ville ikkje gjere det, men ville ha stoffet som ”livsforsikring” dersom den som eigde det, kom og kravde det utlevert.
- (26) Eg skal først seie litt om kva straff oppbevaring av stoffet ville gitt, ut frå skadepotensialet på stoffet og ut frå den rolla A hadde. Saka gir ikkje grunnlag for å problematisere skadepotensialet for metamfetamin samanhalde med det som gjeld for amfetamin. Når det gjeld rolla, er det nok slik at A kom bort i stoffet nokså tilfeldig. Å plassere det hos ein – i denne samanhengen – utanforståande var derimot sterkt kritikkverdig. Ho ville heller ikkje ta ansvar for det nedgravne stoffet då ho kom ut av fengselet.

- (27) A vart mistenkt for innehav av narkotika med grunnlag i kommunikasjonskontroll. Ho vedgjekk då straks tilhøvet og påviste – saman med C – stadar i skogen der det var grave ned pakkar.
- (28) Tingretten – som fleirtalet i lagmannsretten slutta seg til – meinte at ei straff på fengsel i området rundt 2 ½ år ville vore passande, før vurdering av spørsmålet om bistand til politiet.
- (29) Eg går så over til å sjå på dette, som er det sentrale i denne saka.
- (30) Ut frå dommen i tingretten og ut frå votumet frå mindretalet i lagmannsretten kan det leggjast til grunn at A har gitt forklaringar som har vore med på å få til oppklaring og opplysning av sakene mot dei medtaltale. Det er også opplyst at ho har gitt viktige opplysningar for etterforsking og pådøming av andre narkotikasaker. Mindretalet i lagmannsretten uttalar dessutan:
- ”Som følge av samarbeidet med politiet har A mottatt en rekke trusler og er blitt utsatt for skadeverk. Situasjonen er vurdert så alvorlig at hun er blitt utstyrt med voldsalarm. Hun har solgt huset i X og er flyttet til hemmelig adresse annet sted i landet. A har omsorgsansvaret for tre barn på h.h.v. 7, 10 og 17 år. Ett av barna har en alvorlig hjertelidelse og ett av barna har en alvorlig allergilidelse. Det bør også nevnes at tidligere ektefelle har reist sak om omsorgsansvaret pga. idømt fengselsstraff. En lengre fengselsstraff vil i betydelig grad vanskeliggjøre etablering i nytt miljø både for A og barna. Det er derfor meget sterke grunner som taler for at samfunnsstraff bør idømmes og uten at hensynet til den alminnelige lovlydighet gjør dette uforsvarlig.”**
- (31) Fleirtalet i lagmannsretten kom, som tingretten, til at samarbeidet med politiet måtte føre til at straffa vart sett ned til fengsel i 2 år, og at halvparten av dette kunne givast på vilkår. Eg er einig i denne vurderinga. I alle fall som utgangspunkt må det kome inn at samarbeid med politiet nok kan føre til reduksjon i straffa, men at det i ei sak som gjeld oppbevaring av ei stor mengde metamfetamin må vere ei klar grense for kor langt ein kan gå. Avslaget er her så stort at det tek nødvendig omsyn også til dei spesielle omstenda i saka, som eg no skal gå over til å seie litt om.
- (32) Som førstvoterande viser til, er det i Rt. 2004 side 492 avsnitt 14 framheva at det for bruk av samfunnsstraff ved grove narkotikabrotsverk må ligge føre klare og sterke rehabiliteringsomsyn eller andre spesielle omstende.
- (33) For meg står det som vanskeleg no å leggje til grunn at det ligg føre ein så spesiell situasjon at fengselsstyresmaktene ikkje kan ordne med trygg soning, i høve til dei truslane som er sette fram. Dette er vurderingar som i dette tilfellet best kan skje i høve til det konkrete opplegget for soning.
- (34) Det er også vanskeleg for meg no å ta stilling til kva som vil måtte bli situasjonen for barna under mora si soning. Opplysningane er også her svært knappe – i all hovudsak avgrensa til det eg har gitt att frå mindretalet i lagmannsretten. I den grad det her er tale om særlege spørsmål om trygging som følgje av truslar, vil det etter mitt syn også her mest tenleg kunne takast stilling til desse når soning er aktuelt.

(35) Eg røystar for slik

O R S K U R D :

Anken blir forkasta.

(36) Dommer **Coward:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Utgård.

(37) Dommer **Flock:** Likeså.

(38) Dommer **Lund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Stabel.

(39) Etter røystinga sa Høgsterett slik

O R S K U R D :

Anken blir forkasta.

Rett utskrift: